

Nummer Toegang: Heemraden

Inventaris van het College van Heemraden te Batavia, (1664) 1682 - 1807 (1809)

Dwi Nurmaningsingh

Arsip Nasional Republik Indonesia, Jakarta (c) 2003

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF	5
Aanwijzingen voor de gebruiker	7
Openbaarheidsbeperkingen	7
Beperkingen aan het gebruik	7
Materiële beperkingen	7
Aanvraaginstructie	7
Citeerinstructie	7
Verwant materiaal	15
Beschikbaarheid van kopieën	15
Publicaties	15
BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDELEN	17
A Stukken van algemene aard	18
B Losse stukken	20
C Aanvullingen 2006-2007	22

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF**Naam archiefblok:**

College van Heemraden te Batavia
Heemraden

Periode:

(1664)1682 - 1807 (1809)
1682 - 1807

Archiefbloknnummer:**Omvang:**

2½ meter; 67 inventarisnummers

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands.

Soort archiefmateriaal:**Archiefbewaarplaats:**

Arsip Nasional Republik Indonesia (ANRI), Jakarta

Archiefvormers:

College van Heemraden over de landerijen van Batavia

Samenvatting van de inhoud van het archief:

Het College van Heemraden in Batavia werd opgericht in 1664. Het hield zich bezig met landbezit, met de bouw, aanleg en onderhoud van wegen, bruggen, grachten, sloten, dijken en dammen en het College was verantwoordelijk voor de publieke veiligheid in het gebied. Het archief bevat resoluties en een aantal losse stukken zoals rekeningen en rapporten.

AANWIJZINGEN VOOR DE GEBRUIKER***OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN***

Alle archiefbescheiden behorend tot het archiefblok zijn volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN***AANVRAAGINSTRUCTIE***

De originele archiefstukken, beschreven in deze inventaris, kunnen worden aangevraagd, middels een aanvraagbriefje, in de studiezaal van het ANRI

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Arsip Nasional Republik Indonesia, Colle van Heemraden te Batavia, inv.nr. ...

VERKORT:

ID-JaAN, Heemraden, inv.nr...

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

OPRICHTING, SAMENSTELLING EN OPHEFFING VAN HET COLLEGE VAN HEEMRADEN

Het College van Heemraden over de landerijen van Batavia^[1] werd bij resolutie van 19 september 1664 door de Hoge Regering opgericht. Het was samengesteld uit de landdrost en drie leden uit de Raad van Indië ^[2] De redenen voor de oprichting waren het tegengaan van de illegale uitbreiding van landerijen en bezittingen buiten Batavia, buiten de grenzen die waren bepaald in de verleende erfbrieven, het behoud van Compagnies rechten op nog niet uitgegeven gronden, de afdoening en beslechting van geschillen tussen landeigenaren over limietscheidingen, en de noodzaak tot ondersteuning van de landdrost in het bestuur van de in omvang sterk gegroeide Ommelanden. De autoriteit van de Heemraden strekte zich uit over al het gebied onder bestuur van de Compagnie rond de stad Batavia.

Na 1672 schijnt het College te zijn opgeheven ^[3] . Op 13 oktober 1679 werd het weer heropgericht onder de titel *College van president en heemraden van Batavia's ommelanden*, zonder verder jurisdictie, maar uitsluitend om zorg te dragen voor de aanleg van een ringsloot om Batavia ^[4] . In 1680 kreeg het college een instructie van de Hoge Regering waarin de bevoegdheden weer werden uitgebreid.

In het begin van het jaar 1684 bezuinigde de Hoge Regering flink op de uitgaven en het personeel van het college. De heemraden hadden betalingsachterstanden voor verrichte werken en zonder steun van de Compagnieskas kon men de begroting niet dekkend maken. Op 26 september 1684 besloot men het bestaande college te "dissolveren" wegens ineffectiviteit. Maar in dezelfde vergadering werd ook besloten een nieuw college op te richten, vooral vanwege het belang van de arbitrage in grensgeschillen, met een Raad van Indië als president en de landdrost en "*de capitains van de buitenforten*" als leden ^[5] . Uit de "beste ingelanden van beide zijden van Batavia" zouden later de andere leden gekozen worden. Een jaar later werden inderdaad twee extra heemraden aangesteld, en bestond toen uit 11 personen. In 1700 werd dit weer teruggebracht tot 9 leden.

Het College was in 1766 samengesteld uit een president, zijnde een Raad van Indië, een vice-president (gewoonlijk de landdrost) en zeven leden; drie Compagnies-dienaren (waaronder meestal de "fabriek", een soort hoofd van Openbare Werken) en vier burgers . Ze vergaderden doorgaans een maal per week, waarbij iedere burger het recht had voor het college te verschijnen. In de regel bleven de Heemraden in functie tenzij ze tot een hoger ambt geroepen werden. Het college werd bijgestaan door een secretaris en twee boden ^[6] . In

-
1. De term Heemraden was ontleend aan het aloude Nederlands instituut van polderbesturen; Dijkgraaf en Heemraden
 2. De naam van de landdrost is niet bekend. De leden waren: Pieter Antonisz Overtwater, Johan Thijs en Pieter van Hoorn. Johan Thijs werd op 7 september 1667 president van de Schepenbank. Pieter van Hoorn werd op 27 september 1669 benoemd in dezelfde functie
 3. (John Ball, Indonesian Legal History, p. 27) Hierover is geen resolutie of plakaat te vinden. Er bestaat wel een resolutie van de Hoge Regering, gedateerd 19 augustus 1672, waarin het aantal heemraden met drie wordt uitgebreid
 4. Deze taak was oorspronkelijk opgedragen aan de Schepenbank, maar die weigerde het uit te voeren. In een resolutie van de Hoge Regering van 31 oktober 1679 wordt verwezen naar "reekeningen van 't gedane graven bij den overleden dijkgraaf Hans Helt"
 5. Archief Hoge Regering, inv.nr. 898. Resolutie 26 september 1684
 6. Volgens de Nieuwe Statuten van Batavia

1680 werd een landmeter aangesteld, waarschijnlijk naar aanleiding van de opdracht tot het maken van een algemene kaart. Later werden meer landmeters aangenomen. Deze gingen in 1778 over naar een zelfstandig landmeterscomptoir.

Gouverneur-generaal Daendels hief het college op 7 februari 1809 op en voegde het samen met het College van Schepenen. Een gedeelte van de oude taken werd overgenomen door de Commissaris voor de Zaken van de Inlanders.

TAKEN

In de eerste bekende instructie van 23 juli 1680 is sprake van drie taken. De eerste taak had te maken met landbezit. Het College gaf adviezen over schenkingen van land door de VOC. Het had tevens de judiciële autoriteit over alle geschillen betreffende limietscheidingen (erfgrenzen) en eigendomsdisputen van de in de ommelanden van Batavia gelegen landerijen en grondstukken en trad op als arbiter in eigendoms- en bezitskwesies. Op zaken van enig belang stond de mogelijkheid van appel op de Raad van Justitie open. Transporten van grondstukken moesten ter kennis van het college worden gebracht. De tweede taak van Heemraden was de zorg voor de bouw, aanleg en onderhoud van wegen, bruggen, grachten, sloten, dijken en dammen in het gebied. Opdrachten voor werken werden gegeven door de Hoge Regering, die ook de finale goedkeuring had. De werken werden gefinancierd via opbrengsten verkregen uit heffingen en omslagen op grondbezit, hiervan moest het college eenmaal per jaar verantwoording afleggen ten overstaan van gecommitteerden van de Hoge Regering. Tenslotte was het College verantwoordelijk voor de publieke veiligheid in het gebied. Zij stelde o.a. de nominatie van de kandidaat-wijkmeesters op, waaruit de Hoge Regering een keuze maakte. Aan het einde van de 18e eeuw strekte haar bemoeienis zich ook uit tot de volksgezondheid. In die 18e eeuw ontwikkelde het College van Heemraden zich meer en meer als een lokaal bestuur. Het heeft dan o.a. het opzicht over de suikercultures en -molens en verpacht deze ook. De weg- en waterbouw wordt verder uitgebreid, wat blijkt uit de toename van resoluties van de Hoge Regering over dit onderwerp.

Op 25 juli 1680 werd het College door de Hoge Regering opgedragen een "*generale pertinente caerte*" van Batavia te maken. Dit kan gezien worden als de eerste poging om een kadastrale boekhouding in te voeren [7]. In de inventaris van ca 1732 (zie inv.nr55) wordt een groot aantal kaarten genoemd, waarvan een deel bewaard is gebleven. Deze zijn door landsarchivaris De Haan in zijn collectie opgenomen.

1664 - 1670	niet bekend, wellicht geen functie van president
1670 - 1670 oktober 13	college opgeheven
1679 oktober 13 - ????	Dirk Blom
1681 maart 8 - 1682 februari 25	Willem van Outshoorn
1682 februari 25 - 1682 augustus 11	Joan Camphuis Hij heeft zijn functie nooit kunnen uitoefenen door langdurige ziekte.
1682 augustus 11 - 1682 oktober 30	Joan van Hoorn
1682 oktober 30 - 1685 april 22	Robbert de Vicq
1685 mei 5 - 1687 juli 22	Joan van Hoorn In de resoluties van de Hoge Regering komt voor dat hem per 30 januari 1687 ontslag is verleend.
1687 juli 22 - 1696 april 14 (overl.)	Isaacq de St. Martin

7. Het resultaat van deze opdracht is bewaard gebleven in de kaartcollectie VEL, inv.nrs 1184 - 1187

1696 mei 7 - 1700 januari 17	Johannes Cops Hij zit nog wel de vergadering van 4 februari 1700 voor.
1700 januari 17 - 1704 juli 25	Cornelis van der Duijn
1704 juli 25 - 1707 november 14 (overl.)	Harman de Wilde
1707 november 21 - 1707 juni 1 (overl.)	Bernard Phoonsen
1707 juni 25 - [1709 oktober 19]	Abraham Douglas
1709-??-?? - 1718 november 13	Hendrik Zwaardcroon
1718 november 22 - 1721 augustus 6 (overl.)	Samuel Timmerman
1721 augustus 12 - 1723 mei ??	Cornelis Hasselaar
1723 mei ?? - 1723 oktober 22	Diederik Durven
1723 oktober 22 - 1726 september 10	Wijbrand Blom
1723 september 10 - 1728 februari 19 (overl.)	Jacob Willem Dubbeldekop
1728 februari 22 - 1729 februari 13 (overl.)	Pieter Gabrij Hij was het grootste gedeelte van zijn ambtsperiode ziek. De vergaderingen werden meestal voorgezeten door de vice-praeses Bogaert.
1729 februari 22 - 1734 september 3	Joan Francois de Witte van Schooten
1734 september 3 - 1735 september 27	Adriaan Valckenier Hij heeft een groot aantal vergaderingen niet voorgezeten, aangezien hij ook belast was met de Generale Directie. Vice-praeses en landdrost Justinus Vinck leidde dan doorgaans de vergaderingen.
1735 september 27 - 1736 september 11 (overl.)	Fredrik Julius Coijett
1736 september 11 - 1741 november 10	Johannes Thedens
1741 november 10 - 1743 maart 18 (overl.)	Mr. Nicolaas van Berendregth
1743 juni 10 - 1752 juni 3	Johannes Mattheus Huijssenaar
1752 juni 2 - 1755 april 15	Petrus Albertus van der Parra
1755 april 15 - 1760 december 18 (overl.)	Andries baron van Hohendorff
1760 december 19 - 1762 april 30	Huijbert van Bazel
1762 april 30 - 1766 december 27 (overl.)	Nicolaas Harting
1766 december 29 - 1774 februari 25 (overl.)	Michiel Romp
1774 februari 25 - ????	Pieter Haksteen
[1778] - 1780 september 2	Hendrik Breton
1780 september 2 - [1791]	David Johan Smith
1793- [1798]	Arnold Andreas Gijsbert Wiegeman
???? - 1800	G.C. Fetmenger
1800 - ????	Nicolaas Engelhard
1801 - [1805?]	Wouter Hendrik van IJsseldijk
1805 juni 18 - 1808 maart 30	Wijnand van Hoesen Bij besluit van 30 maart 1808 mochten Raden van Indië geen andere functies meer hebben.

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

Het oorspronkelijke archief is veel groter geweest dan wat nu nog bewaard is gebleven. Zo ontbreken bijvoorbeeld bijna alle gerechtelijke stukken en de leenbrieven (die nog worden genoemd in de inventaris van 1732). Ook bijna alle stukken betreffende verpachtingen en de suikercultures zijn verloren gegaan. Wel is het zo dat van de verloren gegane ingekomen stukken afschriften, in de vorm van inserties voorkomen in de resoluties van de vergaderingen van het college. Voor een geschiedenis van het archief van Batavia, zie de inleiding van de inventaris van de Hoge Regering, pagina 27-29.

VERWANT MATERIAAL***BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN******PUBLICATIES***

Ball, John, *Indonesian Legal History* (Chatswood, 1982)

Dam, Pieter van, *Beschryvinge van de Oostindisch Compagnie* . F.W. Stapel en C.W.Th. van Boetzelaer eds., Rijksgeschiedkundige Publicatiën (7 delen; 's-Gravenhage 1927 - 1954)

Chijs, J.A. van der Chijs, ed., *Nederlandsch-Indisch Plakaatboek 1602 - 1811* (17 delen; Batavia en 's-Gravenhage 1885 - 1900)

BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN
ARCHIEFBESTANDELEN

A STUKKEN VAN ALGEMENE AARD

1-4	Klad-, kopie- en minuut-resoluties.
1714, 1741 - 1744, 1807	3 banden en 1 stuk
	--- 1685 mei 12 - 1697 mei 15
Zie inv.nr. 53.	
	1 1714 februari 17 - 1714 maart 17
Fragment	
	2 . Getiteld "Notulen".
1741 maart 17 - 1743 juni 15
Kladresoluties	
	3 1743 maart 30 - 1744 november 7	
	4 1807 maart 18 - 1807 december 30	
5-35	Net-resoluties, met hiaten.
1682 - 1803	33 banden
	5 1682 september 9 - 1687 juli 1
Met indices per jaar.	
	6 1687 juli 29 - 1696 maart 31
Met marginalia.
Vanaf 22 januari 1695 zijn de resoluties niet getekend.	
	7 1696 mei 19 - 1702 december 30
Met index.	
	8 1703 januari 9 - 1705 april 11
Met index.	
	9 1705 april 18 - 1707 december 31
Met index.	
	10 1708 januari 14 - 1709 oktober 19
Met index.	
	11 1709 [december 9] - 1711 [maart 28]	
	12 1714 januari 6 - 1715 december 28
Met index en bladwijzer.	
	13 1716 januari 11 - 1717 december 18
Met index.	
	14 1718 januari 8 - 1721 januari 11
Met index [alleen a-j] en bladwijzer [niet volledig].	
	15 1721 januari 18 - 1723 april 10
Met index.	
	16 1723 juni - 1725 december 22
Pagina's 1-25 ontbreken.	
	17 1726 februari [9] - 1727 december 20	
	18 1728 - 1729	
	19 1730 - 1731	
	20 1732 - 1733	
	21 1734 - 1735	
	22 1736 - 1738	
	23 1739 - 1741	
	24 1742 maart 3 - 1744 december 23	
	25 1745 - 1746	
	--- 1747 januari 7 - 1748 december 28
Net-resoluties.
Zie inv. nr. 65 Aanvullingen 2006-2007.	1 band

-
26	1749 - 1750	
27	1751 januari 30 - 1752 december 23	
---	1753 januari 6 - 1754 december 28	1 band
	Net-resoluties.	
	Zie inv. nr. 64 Aanvullingen 2006-2007.	
28	1755 - 1756	
---	1757 januari 15 - 1758 december 28	1 band
	Net-resoluties.	
	Zie inv. nr. 59 Aanvullingen 2006-2007.	
29	1759 - 1762	
30	1763 - 1767	
31	1768 - 1771	
32	1772 - 1773	
33	1774 januari 29 - 1775 december 23	
34	1778 januari 17 - 1779 december 29	
35	1780 februari 5 - 1781 december 24	
36	1782 januari 12 - 1784 december 29	
37	1789 maart 4 - 1791 december 31	
38	1795 januari 21 - 1795 december 23	
39	1796 - 1798	
40	1802 juli 21 - 1803 augustus 10	
41-48	Bijlagen bij de resoluties.
1685 - 1807	5 banden, 1 omslag en 3
stukken
	De bijlagen zijn meestal ingekomen rekestes en extract-notulen van de Raad van Indië.	
41	1685 januari 10
Fragment	
42	1705 oktober 3 - 1715 oktober 5
Niet volledig, gepagineerd 69-80, 93-96, 179-280, 394-401,
410-652.	
---	1737 juni 22
Zie inv. nr. 63 Aanvullingen 2006-2007.	
---	1747 februari 4 - 1747 december 9
Zie inv. nr. 66 Aanvullingen 2006-2007.	
---	1747
Zie inv. nr. 61 Aanvullingen 2006-2007.	
43	1801 januari 19 - 1801 januari 28	3 stukken
44	1801 juni 20 - 1801 december 19	
45	1802 april 12 - 1802 december 2	
46	1803 januari 5 - 1803 november 5	
47	1804 januari 25 - 1804 februari 15	1 omslag
48	1807 februari 4 - 1807 december 16	
49	Afschriften van extract-resoluties van de Hoge Regering, 1667, 1682-1698,
met chronologisch repertorium en index.	1 band

B LOSSE STUKKEN

- 50** "Notitie van uit gegeven gronden en verleende Erfbrieven" Afschriften van akten van transport van door de Hoge Regering geschonken gronden en verleende erfbrieven in de periode 1634 - 1939, met index op voornaam. [ca. 1640] 1 deel
Deze lijst, waarschijnlijk daterend van voor de oprichting van het college, diende waarschijnlijk als bewijsstuk in zaken van erfscheiding.
zwaar gerestaureerd
- 51-52** Rekeningen van inkomsten en uitgaven (fragment). 1681 - 1779. 2 stukken
Fragmenten
- 51** 1681 augustus - 1682 september
- 52** 1779 december 31
- 53** Resoluties betreffende de behandeling van civiele rechtzaken, met index. 1685 mei 12 - 1697 mei 25 1 band
- 54** Betalingsordonnanties, tevens kwitanties, koelieerollen en rekeningen, doorgaans bijlagen bij rekeningen. 1706, 1719 - 1722, augustus 1794 - 1795 januari 1 pak
- 55** "Register der boeken; papieren, losse kaarten, etc."; inventaris van het archief van het College van Heemraden. [ca. 1732] 1 stuk
Het begin ontbreekt.
- 56** Stukken betreffende de behandeling van klachten van Jan Hooijman tegen Willem Vincent Helvetius Van Riemsdijk betreffende het opstoppen van een zeker water dat uit de slokhan vloeit en oorspronkelijk via het landgoed Tanjong van Van Riemsdijk naar het landgoed Landlust van Hooijman liep. 1787 - 1789, met retroacta 1762-1787 1 katern
- "Korte aantooning van den waaren staat die het Toedammen van het Canaal van Paccadjangan zeedert diens aanbesteding in dato 3 Junij 1793 aan het Collegie van Heemraden gekost heeft"; Overzicht van de werkelijke kosten van het afdammen van het kanaal van Paccadjangan over de periode 1793-1800. [1800]. 1 stuk
Zie inv. nr. 62 Aanvullingen 2006 - 2007.
- 57** Ingekomen advies bij het College van Heemraden van [een mede-lid van het college] betreffende de redenen van, en de te nemen maatregelen tegen de ongezondheid van Batavia, met bijlagen. 1794 juli 10 3 stukken

-
- 58** "Diverse gediende berichten aan het college van Heeren Heemraden";
rapporten uitgebracht aan Heemraden betreffende de oorsprong en
rechtmatigheid van de bazaars en inlandse weekmarkten, opgesteld na
lastgeving daartoe van de Hoge Commissie.
1795 maart en april 2 stukken
Afschriften.
Het is niet duidelijk of dit stuk bij het archief van Heemraden of dat van de Hoge
Commissie thuishoort. Wel zijn de rapporten besproken in de vergaderingen van
Heemraden (zie inv.nr 38). Het tweede rapport zou van de hand van N.
Engelhard zijn.
- Korte sterkte van de ingezetenen van Batavia's Ommelanden.
1805 1 stuk
Zie inv. nr. 60 Aanvullingen 2006-2007.

C AANVULLINGEN 2006-2007

- 59** Net-resoluties,
1757 januari 15 - 1758 december 28 1 band
- 60** Korte sterkte van de ingezetenen van Batavia's Ommelanden.
1805 1 stuk
- 61** Rekest van Jan van Herseelen, administrateur van de Suikerpakhuisen, om toestemming voor het bouwen van een wagenhuis, 1747; Brief van B. Davend[s] en C. Moll betreffende inspectie van het maken van wegen, 1747 november 24.
1747
Bijlagen bij de resoluties 1747 februari 4, 1747 november 25 (fragment).
- 62** "Korte aantooning van den waaren staat die het Toedammen van het Cannaal van Paccadjangan zeedert diens aanbesteding in dato 3 Junij 1793 aan het Collegie van Heemraden gekost heeft"; Overzicht van de werkelijke kosten van het afdammen van het kanaal van Paccadjangan over de periode 1793-1800. [1800]. 1 stuk
- 63** Rapport van eerste landmeter B. Jansz. Vonk, aan Johannes Thedens, president van het College van Heemraden, betreffende zijn bevindingen aangaande het illegaal kappen van bomen op een perceel gelegen aan de mond van de rivier Camarangan of Trousang in het Crawangse district, afschrift.
1737 juni 22
Bijlage bij resolutie.
- 64** 1753 januari 6 - 1754 december 28 1 band
Net-resoluties
- 65** 1747 januari 7 - 1748 december 28 1 band
Net-resoluties.
- 66** Bijlagen bij de resoluties.
1747 februari 4 - 1747 december 9 1 band
- 67** Repertorium op de 3 banden plakkatens en keuren berustende bij het College van Heemraden.
1619 september 7 - 1738 augustus 30
Nadere toegang op inv.nr. 49. De twee andere banden ontbreken.